

EUROOPA KOHTU OTSUS

1. juuli 1969*

[...]

Liidetud kohtuasjades 2/69 ja 3/69,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Antwerpeni rahukohtuniku (2. kanton) esitatud eelotsusetaotlus kohtu menetluses olevas kohtuvaidluses, mille poolteks on:

Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders (Teemanditööstuse Töötajate Sotsiaalfond),
Antwerpen,

ja

SA Ch. Brachfeld ja Sons, Antwerpen,

(kohtuasi 2/69)

Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Antwerpen,

ja

Chougol Diamond Co, Antwerpen,

(kohtuasi 3/69)

asutamislepingu artiklite 9, 12, 13, 18, 37 ja 95 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. Trabucchi (ettekandja) ja J. Mertens de Wilmars, kohtunikud A. M. Donner, W. Strauß, R. Monaco ja P. Pescatore,

kohtujurist J. Gand,

kohtusekretär A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

[...]

Põhjendused

1. 24. detsembri 1968. aasta kohtuotsusega, mis saabus kohtukantseleisse 16. jaanuaril 1969, on Antwerpeni 2. kantoni rahukohtunik EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel tõstatanud mitu küsimust, mille sisuks on EMÜ asutamislepingu artiklite 9, 12, 13, 18 ja 95 tõlgendamine.
2. Kõikide nende küsimuste, välja arvatud küsimuse 5 punkt c, objektiks on täpsustada EMÜ asutamislepingu artiklites 9 ja 12 mainitud tollimaksuga samaväärse toimega maksu mõistet ja neis artiklites sätestatud keelu ulatust.
3. Artiklitele 18, 37 ja 95 tehtud viited nende artiklite võrdlemiseks ja eristamiseks artiklitega 9 ja 12 võrreldes teenivad sama eesmärki.
4. Seetõttu tuleks neid küsimusi käsitleda koos.
5. Artikli 9 kohaselt põhineb ühendus tolliliidul, millega kaasneb tollimaksude ja „kõigi samaväärse toimega maksude“ keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühtse tollitariifi vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.
6. Artikli 12 kohaselt on keelatud kehtestada „uusi impordimakse [...] või samaväärse toimega makse [...]“.
7. Nende artiklite asukoht asutamislepingu osa „Ühenduse poliitika“ alguses, kusjuures artikli 9 puhul vahetult pealkirja „Kaupade vaba liikumine“ järel ning artikli 12 puhul pealkirja „Liikmesriikidevaheliste tollimaksude tühistamine“ järel näitab piisavalt nende sellisel viisil sätestatud keeldude olulisust.
8. Nende keeldude mõju on selline, et selleks, et hoidumaks nende mõjustamisest tolli- või maksundusmeetmete abil, püüti lepingu abil vältida igasuguseid häireid nende rakendamisel.
9. Lepingu artiklis 17 on täpsustatud, et artiklis 9 sätestatud keelde kohaldatakse samuti juhul, kui tollimaksude näol on tegemist fiskaalsete tollimaksudega.
10. Artiklis 95, mis asub samaaegselt asutamislepingu osas, mis on pühendatud ühenduse poliitikale, ning peatükis, mis hõlmab maksusätteid, on sätestatud keeld maksustada imporditavaid tooteid siseriiklike maksudega, mis on kõrgemad kui riiklike toodete puhul, ning see artikkel on suunatud nende lünkade täitmisele, mida maksustamine võiks ülalmainitud keeldude puhul tekitada.
11. Tollimaksude kehtestamise keeldu sätestades ei tehta asutamislepingus toodete vahel vahet selle põhjal, kas nad konkureerivad importiva riigi toodetega või mitte.
12. Seega ei ole tollibarjääride kaotamise eesmärk mitte üksnes nende proteksionistliku mõju kaotamine, kuivõrd asutamislepingus on, vastupidi, sätestatud nõue kaotada tollimaksud ja teised samaväärse toime ja ulatusega maksud, et tagada kaupade vaba liikumine.

13. Kogu süsteemist tervikuna ning liikmesriikide vahel liikuvatele kaupadele kehtestatavate tollimaksude keelu üldisest ja absoluutsest olemusest tuleneb, et tollimaksud on keelatud sõltumatult nende kehtestamise põhjendustest ning sõltumatult neist tekkiva tulu kasutamise otstarbest.

14. Selle keelu põhjendus peitub selles, et isegi kõige väiksemad rahalised koormised, mida kaupadele seoses piiri ületamisega kohaldatakse, on takistuseks kaupade liikumisele.

15. Tollimaksude keelu laiendamine samaväärse toimega maksudele täiendab seda keeldu ning suurendab selle tõhusust, vältides nende maksudega kaubavahetusele tekitatavaid takistusi.

16. Nende kahe üksteist täiendava mõiste kasutamise eesmärk on vältida liikmesriikide vahel ringlevatele kaupadele rahaliste koormiste kohaldamist seoses liikmesriigi piiri ületamisega.

17. Selleks, et saada aru, kas maksul on tollimaksuga samaväärne toime, tuleb selle toimet vaadelda seoses eesmärkidega, mis on püstitatud asutamislepingus, eeskätt selles osas, jaotises ja peatükis, kus artiklid 9, 12, 13 ja 16 asuvad, esmajoones seoses kaupade vaba liikumisega.

18. Seega on isegi väikseima ühepoolset kehtestatud rahalise koormise näol, sõltumata selle nimetusest ja kohaldamise viisist, millega maksustatakse kodumaiseid või välismaiseid kaupu seetõttu, et need ületavad riigipiiri, ja mis ei ole tollimaks selle sõna otseses tähenduses, tegemist samaväärse toimega maksuga asutamislepingu artiklite 9, 12, 13 ja 16 tähenduses isegi juhul, kui sellest maksust saadava tulu saajaks ei ole riik, kui sellel maksul ei ole mingisugust diskrimineerivat või proteksionistlikku mõju ning kui maksustatav toode ei konkureeri kodumaise tootega.

19. Ülalnimetatud sätetest ja nende seosest asutamislepingu teiste sätetega tuleneb, et toodete vaba liikumise põhimõttega seotud keeld kehtestada uusi tollimakse või nendega samaväärse toimega makse on põhireegel, mis ei hõlma erandeid, kahjustamata asutamislepingu teisi sätteid.

20. Seoses sellega tuleneb artiklist 95 ja sellele järgnevatest artiklitest, et tollimaksuga samaväärse toimega maksude mõiste ei hõlma makse, mida kohaldatakse liikmesriigi piires samalaadsetele või võrreldavatele kodumaistele toodetele või mis selliste toodete puudumisel kuuluvad üldise siseriikliku maksustamise raamistikku, või makse, mille eesmärgiks on kompenseerida selliseid riiklikke makse asutamislepingus sätestatud piirides.

21. Ei ole välistatud, et teatavates olukordades võib spetsiifilise teenuse osutamise puhul olla võimalik selle teenuse proportsionaalne kompenseerimine, kuid see võib toimuda vaid spetsiifilistel juhtudel, mis ei tohi viia asutamislepingu artiklite 9, 12, 13 ja 16 rikkumiseni.

22. Asutamislepingu sätted, millega ülalnimetatud keelud kehtestatakse, panevad liikmesriikidele täpsed ja selgelt määratletud kohustused ning need ei vaja kohaldamiseks mingeid hilisemaid ühenduse või liikmesriigi ametiasutuste toiminguid.

23. Need sätted loovad asjaomastele isikutele otseseid õigusi.

24. Keelates ühenduses liikuvate kaupade riigipiiri ületamisega seotud igasuguste uute rahaliste koormiste kehtestamise, ei tehta asutamislepingus vahet eri liikmesriikide esindajate vahel.

25. Asutamislepinguga on tegelikkuses keelatud kõik rahalised koormised, mis on seotud liikmesriikide vahelise kaupade importimise ja eksportimisega, sõltumata selle meetmega ebasoodsamasse olukorda asetatud ettevõtjate kodakondsusest.

26. Seetõttu ei ole nende meetmete kohaldamisel põhjendatud vahetegemine selle alusel, kas vaadeldavad meetmed on ebasoodsamad teatavatele liikmesriikidele või nende esindajatele või kõikidele ühenduse esindajatele või ainult neid meetmeid kehtestava liikmesriigi esindajatele.

27. Antwerpeni 2. kantoni rahukohtuniku küsimuse number 5 punkt c on suunatud sellele, kas uus maks, mis on seotud mingist välisriigist pärineva kauba importimisega, on samuti keelatud kui asutamislepinguga mitte kooskõlas olev, kuivõrd selle näol on tegemist takistusega ühise tollitariifi kehtestamisele.

28. Kolmandate riikidega toimuva kaubavahetuse puhul ei sisalda asutamisleping selgesõnalisi sätteid, mis sarnaselt liikmesriikide vahelise kaubavahetuse puhul sätestatule keelustaks tollimaksudega samaväärse toimega maksud.

29. Tollimaksust erinevad rahalised koormised, mida enne ühise tollitariifi kehtestamist liikmesriigis kohaldatakse otseselt kolmandatest riikidest pärinevate kaupade importimisel oma territooriumile, ei takista iga konkreetse liikmesriigi tollitariifide ühtlustamist ühise tollitariifi tasemele.

30. On õige, et kolmandate riikidega suhtlemiseks kasutatava ühise tollitariifi kõikide liikmesriikide poolt ühetaolise rakendamise eesmärke võib kahjustada see, kui liikmesriik kehtestab või säilitab ühepoolselt ülalnimetatud meetmed, eeskätt juhul, kui selles liikmesriigis ei piisa tegutsemisvabaduse raames rakendatavast kaupade vaba liikumise põhimõttest nende riiklike meetmete toime tasandamiseks.

31. Sel juhul võiks küsimuseks olla see, kas asutamislepinguga võib olla piiratud liikmesriikide õigus kehtestada või säilitada meetmeid, mille mõju on seotud ühise tollitariifi toimimise muutmisega.

32. Sellele küsimusele vastamine tuleb siiski edasi lükata ühise tollitariifi kehtestamise järgsesse aega.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule oma märkused esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni ja Belgia Kuningriigi kulusid ei hüvitata.

Kuivõrd kohtumenetluse näol on asjaomaste poolte jaoks tegemist Antwerpeni rahukohtuniku menetletava kohtuasja ühe staadiumiga, kuulub otsuse tegemine kohtukulude kohta selle kohtu pädevusse.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

arvestades menetlusedokumente,

kuulanud ära ettekandja ettekande,

kuulanud ära põhikohtuasja hageja ja kostjate, Belgia Kuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni suulised märkused,

kuulanud ära kohtujuristi arvamuse,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 9, 12, 13, 18, 37, 95 ja 177,

võttes arvesse protokollit Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta, eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS

otsustab Antwerpeni 2. kantoni rahukohtuniku selle kohtu 24. detsembril 1968. aasta otsuse kohta talle esitatud küsimuste osas:

- 1) EMÜ asutamislepingu artiklites 9 ja 12 viidatud tollimaksuga samaväärsse toimega maksu mõiste hõlmab kõiki rahalisi koormisi, mille puhul ei ole tegemist tollimaksuga selle sõna otseses tähenduses, mida kohaldatakse seoses sellega, et ühenduses liikuvad kaubad ületavad piiri, sedavõrd, kuivõrd sellised maksud ei ole lubatavad asutamislepingu teiste sätetega.**
- 2) Arvesse võttes piiranguid, mis võivad olla kehtestatud ühise tollitariifi kehtestamise saavutamiseks, ei käsitleta asutamislepingus liikmesriikide poolt enne selle tariifi kehtestamist otseselt kolmandatest riikidest pärinevatele imporditavatele kaupadele kohaldatavaid rahalisi koormisi, mis ei ole tollimaksud selle sõna otseses tähenduses, vastuolus olevatena nõudmistele, mis on seotud riiklike tollitariifide järkjärgulise ühtlustamisega ühise välistariifiga.**

Kohtuotsus on tehtud 1. juulil 1969 Luxembourgis.

Lecourt

Trabucchi

Mertens de Wilmars

Donner

Strauß

Monaco

Pescatore

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 1. juulil 1969 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt